

FORMIRANJEM „BALKANSKE UNIJE” USPORAVA SE PROCES PROŠIRENJA EVROPSKE UNIJE

FORMATION OF A «BALKAN UNION», SLOWS THE EU ENLARGEMENT PROCESS

Rami Rexhepi, Pravni fakultet, Univerzitet u Travniku, BiH

SAŽETAK

Ideja formiranja nove unije G6 nije nova, jer datira od prije više godina. Sama ideja o formiranju nove mini Jugoslavije je prijedlog Vašingtona podržana od evropskih centara moći Brisela, Berlina i Pariza. Otkud i zašto Balkanska unija? Odgovor i nije teško dokučiti - zbog globalne ekonomske krize, ali pravi razlog inicijative formiranja te unije je i potres i neslaganje unutar Evropske unije, jasno je da su na određeno vrijeme stopirana primanja novih članica. Ocjenjuje se da bi uspješno funkcionisanje Balkanske unije bilo i najbolja preporuka za prijem svih njenih članica u EU za pet - šest godina. Formiranje Balkanske unije bilo je nagovješteno u izjavima njemačke kancelarke Merkel, koja je bila protiv proširenja Evropske unije, jer svako proširenje može na osnovu njenog stava da ugrozi samu Evropsku uniju. Iza formiranja Balkanske unije ne stoji samo ideja ekonomskog oporavljanja zemalja ZB, ili da se neutrališu nastojanja Rusije da u potpunosti preuzme tržište energentima u ovom dijelu Evrope nego je jedan od glavnih razloga, da u buduću treba brižljivo provjeriti da li su zemlje kandidati za pristup EU sposobni za ispunjavanje standarda, vezanih za konkurentnost.

Ključne riječi: G6, Evropska unija, Balkanska unija, proces proširenja EU, Rusija, SAD

Key words: G6, the European Union, the Balkan Union, EU enlargement process, Russia, the United States

ABSTRACT

The idea of forming a new union G6 is not new as it dates back to several years ago . The idea of forming a new mini Yugoslavia, Washington supported the proposal from the European centers of power Brussels, Berlin and Paris. Where and why Balkan Union? The answer is not hard to figure out - because of the global economic crisis, but the real reason for the initiative of forming the Union was an thrill, and disagreement within the European Union, it is clear that at some time stopped accepting new members. It is estimated that the successful functioning of the Balkan Union was the best recommendation for the admission of all of its members into the EU for five to six years. The formation of the Balkan Union announced it was a strong statement by German Chancellor Merkel, who was against enlargement of the European Union, which on the basis of her attitude can threaten the European Union. Behind the formation of the Balkan Union is not only an idea of the economic recovery WB countries, or to neutralize Russia's attempts to completely take over the market of energy in this part of Europe, but one of the main reasons is that in the future should be carefully examined whether the candidate countries for accession to the EU are capable of complete the standard, related to competitiveness.

UVOD

Inicijativa o formiranju Balkanske unije (G6), obuhvatila bi šest zemalja Zapadnog Balkana bez Hrvatske, uključujući i Albaniju, koje bi na institucionalnom planu saradivale u kontekstu evropskih integracija. Ova ideja je privukla pažnju dvije zemlje koje su sada članice Evropske unije. Pored toga, sama ideja je paravan zabavljanja zemalja aspiranta na putu za članstvo u EU, jer EU ne želi prenijeti probleme ovih zemalja unutar same Unije i radi dobijanja vremena o ovom procesu, izmislili su inicijativu za formiranje Balkanske unije ili „mini Jugoslavija”. Formiranje ove unije koja već ima podršku Vašingtona i ostalih centra moći Evrope podrazumjevala bi i zajednički parlament i policiju (BALPOL), zajedničko tržište rada, obrazovanje i zdravstvenu zaštitu.

Sama inicijativa o formiranju ove unije puno je starija nego što se proklamira. Inicijativa o Balkanskom savezu zvanično se javila polovinom juna, kada je pokrenuta inicijativa od strane ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Igora Lukšića na Samitu zemalja Procesu saradnje zemalja JIE, održane u toku predsjedavanja Republike Makedonije Procesom u Ohridu juna 2013 godine. U budućoj uniji bi bile uključene Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Republika Makedonija i Republika Srbija. „Cijela ideja potekla je iz Vašingtona, naišla je na odobravanje u Evropi i Evropska unija je spremna da je realizuje, naravno uz čvrst i jak angažman SAD-a”¹¹⁰

Na osnovu tačnih saznanja inicijativa je rezultat dogovora ministara vanjskih poslova država zemalja regiona, visokog komesara EU za proširenje Stefana Filea i generalnog sekretara Savjeta za regionalnu saradnju Gorana Svilanovića.

Inicijativa formiranja Balkanske unije nije u tome da se kroz međusobnu saradnju

region Zapadnog Balkana integriše u EU, nego radi umora same Unije od proširenja, odnosno realni razlozi za formiranje balkanske unije su:

- zastavljanje procesa proširenja EU,
- zaštita od prenošenja aktuelnih problema sa kojima se suočavaju same zemlje regiona,
- zaustavljanje ekonomskog uticaja Rusije u samom regionu,

Što se tiče trećeg elementa slobodno možemo napisati da se „ruska energetska politika na Balkanu može posmatrati kao dio nadmetanja za pristup, kontrolu i uticaj u poslovima sa gasom i naftom, pogotovo u Kaspijskom basenu i Centralnoj Aziji.”¹¹¹

Naime, Balkan predstavlja poslednju etapu u dopremanju nafte i gasa iz tog regiona na putu prema, u slučaju gasa i gasovoda, evropskom tržištu, odnosno kada je riječ o nafti do luka koje je odnose na svetsko tržište. Taj region sve se više dovodi u vezu sa „novom velikom igrom“, tj. savremenom replikom borbe za uticaj imperijalne Britanije i carske Rusije iz XIX veka.”¹¹², upavo sa ovim počinje novi hladni rat na Balkanu, ali Evropska unija mora naći druge puteve i modalitete kako da zaustavi ovaj uticaj na Balkanu, a ne samo preko formiranja nove unije koja ne bi bila dovoljna stati ruskom uticaju. Imajući u vidu da Crna Gora već počela pregovore sa EU, s njom je postignut dogovor da bude promotor ideje regionalne saradnje u cilju jačanja evropske perspektive zemalja ZB.

Navedena inicijativa koja je bez veće medijske pažnje ozvaničena održavanjem prvog konsultativnog sastanka, u Pržnom kod Budve sredinom juna 2013, od strane političkih direktora Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Makedonije i Srbije o novom konceptu regionalne saradnje pod radnim nazivom „Zapadnobalkanska šestorka +1” uz učešće

¹¹⁰ <http://www.24sata.info/vijesti/politika/39133-Ekskluzivno-Ideja-Washingtona-angazman-Turske-Krenulo-stvaranje-Balkanske-unije.html>

¹¹¹ Milan Simurdić, „Geopolitika prirodnog gasa“, feljton, Ekonomist magazin, Beograd, 3-5/2008, brojevi 409-415.

¹¹² Lutz Klevevan, *The New Great Game-Blood and Oil in Central Asia*, Atlantic Books, London, 2003.

šefa delegacije EU u Crnoj Gori, ambasadora Mitje Drobniča i generalnog sekretara Savjeta za regionalnu saradnju, Gorana Svilanovića.

Priključenje inicijativi od strane Republike Hrvatske i Republike Slovenije, iako su ove članice EU, prosto je ekonomski interes. Na navedenom sastanku Hrvatska se pridružila inicijativi, dok je u svojstvu posmatrača prisustvovao i predstavnik Republike Slovenije.

Učesnici su potvrdili spremnost za saradnju u ponuđenom formatu regionalne saradnje, uz uvažavanje principa vrednovanja napretka svake države pojedinačno u procesu evropskih integracija, tzv. regata pristupa.

Cilj ove inicijative, prema tumačenju zvaničnog pokretača ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Igora Lukšića je „da region Zapadnog Balkana kroz međusobnu saradnju, u potpunosti bude integrisan u EU.”¹¹³

Po formiranju same Balkanske unije sa novim predloženim strukturama ponuđeno je da Sekretarijat za regionalnu saradnju bude izvršna ruka te inicijative, pružajući na takav način potrebne institucionalne kapacitete za dalju operacionalizaciju ideje. Na osnovu raznih analiza ove inicijative slobodno možemo zaključiti da proces okupljanja zemalja ZB oko ideje formiranja “balkanske unije” kojeg bi činile Albanija, BiH, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Srbija, uz priključenje Hrvatske i Slovenije krenuo na identičan način kao stvaranje EU - kroz ekonomsko povezivanje, što je samo paravan sakrivanja prave namjere formiranja ove unije.

Inicijativa o formiranju “Balkanske unije” nije slučajna kad se ima u vidu da je referendum u Irskoj propao, pojava velikih problema s novim članicama EU Rumunijom i Bugarskom i sve većeg razilaženja u vezi s unutrašnjom organizacijom “evropske

dvadesetosmerice”, pitanje proširenja Evropske unije na “zapadni Balkan” tretira se u Briselu kao drugorazredno i ne postoji ni želja i interes da se ista proširi prema ZB. Očigledan je “zamor od proširenja” koju najavljuje kancelarka Merkel, a u javnim raspravama evrotehnokrate navode i “zabrinutost građana” i “kapacitet apsorpcije EU”. Istraživanja zaista pokazuju da je samo za dvije godine procent onih koji podržavaju proširenje EU-a, u zemljama poput Njemačke, Francuske, Velike Britanije, Holandije i Austrije opao sa 60 odsto na tek jednu trećinu. Ali, svi pažljiviji analitičari znaju da se iz sjedišta EU-a već nekoliko godina prema državama na “zapadnom Balkanu” provodi strategija njihovog ponovnog uvezivanja i sa malim iznosom novca i ekonomskog povezivanja da kupuju privremeni mir od pritiska zemalja ZB za priključenje EU.

Zamisao Brisela se već realizira na terenu. Formirano je Vijeće za regionalnu saradnju, dok su berze koje posluju na području zemalja bivše Jugoslavije dogovorile izradu zajedničkog webportala i regionalnog brendiranog indeksa akcija. Ne prođe ni jedan dan a da se u medijima ne objave vijesti o jačanju političkih, kulturnih, znanstveno-obrazovnih, informativnih i sportskih veza između ovih država i s pravom onda možemo postaviti pitanje, zašto su ove zemlje toliko ratovala između sebe, a da sada traže da se ponovo udružuju i ne može jedna bez druge?

Ideja o formiranju labavog saveza država na tlu bivše Jugoslavije nije nova u centrima svjetske politike.

Prije nekoliko godina jedan visokorangirani evropski diplomat rekao da: “*Za vrijeme trajanja turske i austrougarske imperije balkanski region je bio stabilan. Zašto to ne bi mogao biti i stabilan i pod protektoratom Brisela.*” Odličan poznavalac prilika u regionu, bivši koordinator Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope Erhard Busek je još eksplicitniji. “*Regionalna samosvijest*

¹¹³ Marina Raguš, Fond Strateske Kulture od 19.09.2013

je lijepa fraza, ali ona na Balkanu nije postojala u posljednjih 200 godina. Svaka odluka koja se donosila u vezi s regionom sve od dvadesetih godina 19. stoljeća dolazila je sa strane”.

INICIJATIVA ZA FORMIRANJE UNIJE BEZ REALNE OSNOVE

1. Historijski gledano nijedna dosadašnja unija nije formirana bez nekog realnog cilja i dobre osnove koje može čvrsto da ujedini narode i države. Ako se uzmu primjeri ujedinjenja Slovenaca, Hrvata i Srba 1918. godine, može se vidjeti nekoliko zajedničkih ciljeva koji su političke, vojne i ekonomske prirode. Kao glavni cilj ujedinjenja navode se politička zbivanja u Austro-Ugarskoj i na Balkanskom poluostrvu i aneksija Bosne i Hercegovine, ali u ovom slučaju, kada je u pitanju formiranje balkanske unije prethodila strašna ratna razaranja između država, koje bi bile u sastavu buduće balkanske unije. Dok ideja da se stvori država koja bi okupljala sve ili barem većinu jugoslavenskih naroda postojala još od prve polovice 19. vijeka, kojoj su joj snažan poticaj dala politička zbivanja u Austro-Ugarskoj i na Balkanskom poluostrvu početkom 20. vijeka. S jedne strane to je bila aneksija Bosne i Hercegovine od strane Austro-Ugarske, a s druge strane balkanski ratovi, odnosno teritorijalna širenja Srbije i Crne Gore, koji su samo olakšali uslove da se područja nastanjena Južnim Slavenima spoje u jednu širu cjelinu. Svi ti procesi su, međutim, postali izvor međunarodne napetosti, s obzirom da se postavilo pitanje hoće li buduća država biti novi entitet u okviru trijalistički preuređene Habsburške Monarhije ili će se stvoriti tako da se južnoslavenska područja Habsburške Monarhije otcijepi i priključe Srbiji i Crni Gori na isti način na koji je za vrijeme *risorgimenta* Pijemont ujedinio Italiju.

Ta je napetost s vremenom eskalirala do krize koja će dovesti do izbijanja Prvog svjetskog rata. Srbija, koja se našla pod udarom Austro-Ugarske, prvi put službeno

iznosi stav o ujedinjenju Južnih Slavena u jednu državu kroz Nišku deklaraciju od 7. decembra 1914. godine i to je bio glavni cilj da se traži izlaz iz te situacije.

Konkretni pregovori o ustrojstvu buduće države vođeni su direktno u dva navrata - na Krfu 1917. godine što se rezultiralo Krfskom deklaracijom i u Ženevi 1918. godine što će dovesti do Ženevskog sporazuma. Istovremeno se južnoslavenski političari u Austro-Ugarskoj organiziraju u Jugoslavenski klub i eksplicitno traže da se Monarhija nakon rata preuredi tako da Južni Slaveni čine jedinstvenu državnu cjelinu. Objavljivanje Wilsonovog plan od 14 tačaka i proklamiranje načela o samoodređenju naroda kao temelja poratnog svijeta je dalo dodatni poticaj za zahtjeve za stvaranjem nove države, isto kao i sve izgledniji poraz Centralnih Sila. Kada se u jesen 1918. godine austro-ugarska vojska počela raspadati, a srpska nakon proboja solunskog fronta počela oslobađati Srbiju i Crnu Goru, u Zagrebu se formira Narodno vijeće koje će 29. oktobra 1918. godine formirati Državu Slovenaca, Hrvata i Srba.

2. Ideji formiranja bivše Jugoslavije prethodila je protivteža Sila Osovine u Drugom svjetskom ratu. Mnogi obični borci u partizanskim redovima nisu bili komunisti, ali njih je u programu AVNOJ-a privukao federativni sistem za različite narode u Jugoslaviji, što je bila izbalansirana zamisao od svega što su druge političke snage u Jugoslaviji nudile u to vrijeme. Zajednička želja slobodnih naroda koji su se borili protiv fašizma bio je cilj ujedinjenja tih naroda za formiranje jedne takve federacije koja nije trajala dugo i kao osnove razjedinjenja iste federacije su bile dugotrajne nesuglasice među narodima i konstitutivnim jedinicama unutar zemlje, koje su razjedinjenje sa krvavim sukobima.

3. Nijedna dosadašnja unija formirana u manjem obimu nije se pokazala uspješna a takve primjere imamo sa SSSR, Čehoslovačkom, Etiopijom, Kongom, Pakistanom i Bangladešom. Ako se ima u

vidu sve ovo onda se ne zna prava svrha formiranja jedne takve unije.

ARGUMENTI PRO ET CONTRA

Opšte je poznato da je cijela ideja potekla iz Vašingtona, naišla je na odobravanje u Evropi i Evropska unija je spremna da je i realizuje, naravno uz čvrst i jak angažman SAD-a. Za sada na ovu inicijativu za osnivanje jedne takve Balkanske unije nema reagiranja iz država na koje se ona odnosi, niti iz nekih krugova međunarodne zajednice. Otkud i zašto Balkanska unija? Odgovor i nije teško dokučiti - zbog globalne ekonomske krize, ali i potresa i neslaganja unutar Evropske unije, jasno je da su na određeno vrijeme stopirana primanja novih članica. Ocjenjuje se da bi uspješno funkcionisanje Balkanske unije bilo i najbolja preporuka za prijem svih njenih članica u EU za pet ili šest godina. Cijela ova inicijativa podržavana nizom argumenata:

- “Sa formiranjem Balkanske unije BiH bi napokon postala funkcionalna država, smanjile bi se političke tenzije i otklonila svaka mogućnost otcjepljenja RS;
- Srbija bi riješila unutrašnje stvari i odnose s Kosovom;
- Crna Gora bi riješila srpsko pitanje koje je još otvoreno;
- u Makedoniji bi se popravio kvalitet života i početak rješavanja problema imena sa Grčkom;
- Albaniji bi otvorila velike ekonomske mogućnosti;
- Kosovo bi u balkanskim okvirima napokon bilo stabilizirano;
- Kada je riječ o Hrvatskoj, koja je objektivno članica Evropske unije, ona bi također ušla u Balkansku uniju i imala bi status „glavnog motora”¹¹⁴

¹¹⁴ <http://www.24sata.info/vijesti/politika/39133-Ekskluzivno-Ideja-Washingtona-angazman-Turske-Krenulo-stvaranje-Balkanske-unije.html>

Ideja kao ideja je dobra i idealna, ali za neku dalju budućnost, jer još nisu zaliječene rane od tragičnih ratova. Narodi prostora bivše Jugoslavije još nisu zaboravili ono što se desilo u posljednjih 20 godina na ovim prostorima i imajući u vidu gorko iskustvo dosadašnje unije i zajednice treba da naglasimo jednu činjenicu da smo u nedavnoj istoriji imali bolno iskustvo međusobnih sukoba, tenzija, interetničkih konflikata i to bi se prije svega u domaćoj javnosti tumačilo kao stvaranje neke “nove Jugoslavije” i samim tim bilo osuđeno na propast. Inicijativa oko formiranja balkanske unije ostaje samo na papiru jer ne može biti nametnuta. Zemlje u regiji još dan danas nisu riješili granične probleme, problem nestalih i povratak izbjeglica, izvinjenje jedne drugoj strani za izvršeni genocid u toku ratova u prostorima bivše Jugoslavije, nadoknadu ratne štete i pogotovo izgubljeno međusobno poverenja, su glavi argumenti radi kojih ne može da se formira unija, a i u slučaju da se formira ona će biti veoma nefunkcionalna.

Bez namjere da se ruši nešto što nije ni prohodalo, ipak su sve prilike da inicijativa o formiranju Zapadnobalkanske šestorke neće otići dalje od deklarativnog zalaganja, jer politički lideri unutar svake od zemalja imaju vlastitih problema, ali i neriješenih poslova jedni s drugima.

ŠTA BI U PRAKTIČNOM SMISLU ZNAČILO FORMIRANJE BALKANSKE UNIJE?

Glavni argument formiranja unije bio bi da se ovdje ne radi se o stvaranju neke nove Jugoslavije niti saveza država, nego bi to bila ekonomska unija po ugledu na Beneluks.

To podrazumijeva apsolutnu saradnju država članica u oblasti ekonomije s povezivanjem kompanija, zatim saradnju u oblasti sigurnosti, borbe protiv kriminala, izgradnji putnih koridora, putovanja s ličnom kartom i inicijativa da se upostavi jedinstveni carinski sistem. Sve u svemu, to bi značilo, sve se svodi na namjeru da se

zapadni Balkan uredi po ugledu na Evropsku uniju čime bi postao i politički i ekonomski pojam, a ne isključivo geografski kao sada. Na čelu Balkanske unije bilo bi Vijeće ministara, a predsjednik bi se mijenjao svakih šest mjeseci i bio bi iz druge države članice. Vijeće ministara Balkanske unije imalo bi iste zadatke koje ima Vijeće ministara spoljnih poslova država članica Evropske unije.

OPASNOST ZA EU UKLJUČIVANJEM ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA

Za Zapadni Balkan, rast privredne povezanosti sa EU krije upravo i povećane rizike. Na EU otpada i do dve trećine spoljne trgovine zemalja Zapadnog Balkana. Kriza evrozone je, međutim, dovela do toga da su u većini zemalja jugoistočne Evrope opao kako izvoz u EU tako i investicije iz EU. Banke na Zapadnom Balkanu su najvećim delom u italijanskim, austrijskim, grčkim ili francuskim rukama. Mnoge od centrala tih banaka u EU slove da su ugrožene krizom i uzdržane su pri dodjeli novih kredita na Zapadnom Balkanu. U pojedinim zemljama tog regiona novčane doznake radnih migranata iznose i do 25% bruto društvenog proizvoda. S obzirom na privrednu krizu, ove doznake su u opadanju, a iz Grčke i Italije počeli su da se vraćaju prvi migranti. Ekonomski racio nalaže sve više zemljama-kandidatima da zavisnost od nekoliko zemalja EU (to su najvećim djelom Nemačka, Italija, Austrija i Grčka) smanje izgradnjom privrednih veza sa Rusijom, Turskom, Kinom i drugim državama. Uz to ide uporedo jačanje političkih kontakata sa akterima izvan EU. "Deo bosanskih Muslimana i Albanaca u oslanjanju na Tursku vidi alternativu za slučaj da se izgledi za ulazak u EU budu dalje pogoršavali."¹¹⁵ Između 2008. i 2010, Srbija u trećini slučajeva nije pozitivno odgovorila na zahtjev Brisela da se u

međunarodnim organizacijama pridruži pozicijama ili merama za koje se izjasnila EU. U velikom broju ovih situacija riječ je bila o kritici EU na račun Kine ili Rusije.

I ko kandidatima za ulazak u EU može da garantuje da će nakon te pauze mehanizmi ekonomske solidarnosti u EU još djelovati i da će sadašnji model političke ravnopravnosti država - članica još biti na snazi? Jer budućnost EU još nikada nije bila dovedena u pitanje kao sada. I nikada do sada nije postojala takva napetost između velikih ekonomskih i političkih očekivanja koja gaje kandidati na jednoj i iscrpljujuće dugog procesa širenja i nepredvidljivosti njegovog ishoda na drugoj strani. Ovo su pravi argumenti zašto Evropska unija traži da se formira balkanska unija jer bi se na takav način bar u dogledno vrijeme spriječilo priključenje ovih zemalja EU i prenošenje velikog rizika za kriminal i korupciju koja može doći iz ovih zemalja.

ZAKLJUČAK

Posle prijema Hrvatske sredinom 2013. godine, može se računati s tim da će proces širenja Evropske unije na Zapadni Balkan i Tursku biti privremeno zaustavljen, možda na deset godina ili čak još duže. Na koji način Evropska unija uprkos tome može da obezbedi da ostane kao pokretačka snaga rešavanja sukoba u zemljama Zapadnog Balkana i kako može da spriječi opadanje evropskog uticaja na Tursku, kao sve značajnijeg činioca u međunarodnim odnosima? Trebalo bi da integriše kandidate još prije prijema u što je moguće više različitih oblasti i da tako bude sačuvano stabilizirajuće i demokratizirajuće dejstvo politike širenja EU.

Striktna objektivnost, s kojom organi Unije nastoje da provjeravaju da li su kriterijumi za ulazak u EU ispunjeni, u neskladu je sa opisanim političkim ciljevima. Zato i ne čudi da u završnoj fazi svih pristupnih pregovora politička promišljanja postaju od odlučujućeg značaja - kao što je to bilo u

¹¹⁵ SWP-Studie, 18/2011

slučaju pristupa Bugarske i Rumunije kao i Hrvatske. Preostali kandidati u Jugoistočnoj Evropi svakako da registruju laviranje između politički motivisanog razmatranja mogućnosti prijema i striktnog ispunjavanja uslova za to. U tim zemljama je sve jači utisak da se za njih sve više podiže prag za ulazak u EU. U Turskoj se takvo viđenje već poodavno učvrstilo. Doduše, tamo i dalje 60% stanovništva želi da njihova zemlja uđe u EU, ali samo 25% veruje da će se to u narednih 10 godina i ostvariti. Kao glavni razlog se u anketama navode rezerve koje Evropa ima prema islamu.

Distancu prema EU u pojedinim slučajevima pojačavaju i politički zahtevi iz Brisela kojima se u pitanje dovode nacionalne predstave aspiranata na članstvo u EU o samima sebi. U pojedinim zemljama kandidatima etno-nacionalno poimanje države služi kao legitimacija za očuvanje autoritarnih struktura, za nepoštovanje prava manjina i iniciranje međudržavnih sukoba. EU zato zahtjeva od tih država više nego samo prevazilaženje očitih deficita, pre svega suzbijanje korupcije i uspostavljanje pravne države.

Zapravo EU nastoji da preoblikuje etnoreligijske nacionalne modele na Zapadnom Balkanu. Takva politika pak ne samo da ugrožava temelje vlasti dijela političke elite, već dotiče i predstave koje širi krugovi stanovništva imaju o sebi.

“S obzirom na porast broja država - partnera i rastuću heterogenost njihovih interesa, Evropskoj komisiji sve teže pada da ispunjava integrativnu i posredničku ulogu. Danas zemlje - kandidati nisu samo suočeni sa institucijama Evropske unije, već sa čitavim horom različitih glasova koji nose dijelom i protivrječne poruke. Tako je Komisija još 2009, dala zeleno svjetlo za otpočinjenje pristupnih pregovora sa Republikom Makedonijom, ali Atina, koristeći pravo veta, to blokira zbog spora sa Skopljem o imenu države. Ili, iako je Komisija u oktobru 2011. bez daljih ograda preporučila dodjeljivanja statusa kandidata Srbiji, Nemačka je u decembru 2011. bezmalo samostalno izdejstvovala

utvrđivanje detaljnih uslova za Beograd koji se odnose na Kosovo. Većina država EU je zbog tog novog uslovljavanja strahovala za opstanak proevropske vlade u Beogradu i time i stabilnost regiona. Potom je u martu 2012. Berlin takođe smatrao da su svi uslovi ispunjeni, ali je onda Rumunija od Beograda zahtevala da, prije sticanja statusa kandidata, oko 45.000 Vlaha, koliko ih živi u Srbiji, prizna kao Rumune. Mađarska je već ranije tražila da se vrate imovinska prava pripadnicima mađarske manjine u Srbiji koji su nakon Drugog svjetskog rata bili optuženi za kolaboraciju. Bugarska, pak, najavljuje sopstvene zahteve koji se odnose na položaj bugarske manjine u Srbiji i Republici Makedoniji”.¹¹⁶

Nastojanjem da igraju glavnu ulogu u rješavanju sukoba u regionu, Evropska unija i ključne države članice neizbježno postaju strana u unutarpolitičkim sukobima u zemljama Zapadnog Balkana. Usporavanje procesa širenja EU smanjuje uticaj te "strane" i time takođe i uticaj proevropskih snaga u politici i samim time i u društvu. Sve zemlje ZB prije bi se osjećali ravnopravni u samoj Evropskoj uniji koja bi bila zajednički krov za sve i s time sve unutrašnje i vanjske probleme sa kojima se suočavaju pojedinačno i zajednički jednostavnije bi se riješile, nego da se i tako kompliciraju problemi sa formiranjem nove “Balkanske unije”.

LITERATURA

- [1] Marina Raguš, Fond Strateške Kulture
- [2] Kurir, Beograd, 18.09.2013
- [3] Milan Simurdić, „Geopolitika prirodnog gasa“, feljton, Ekonomist magazin, Beograd, mart-maj 2008, brojevi 409-415.
- [4] Lutz Kleveman, *The New Great Game-Blood and Oil in Central Asia*, Atlantic Books, London, 2003

¹¹⁶ Andrea Despot, Dušan Reljić i Guenter Seufert "Spoljni odnosi Evropske unije" Nemački institut za međunarodne odnose i bezbednost (SWP) u Berlinu,

- [5] <http://www.24sata.info/vijesti/politika/39133-Ekskluzivno-Ideja-Washingtona-angazman-Turske-Krenulo-stvaranje-Balkanske-unije.html>
- [6] SWP-Aktuell, 69/2010, Berlin
- [7] SWP-Studie, 18/2011, Berlin
- [8] Andrea Despot, Dušan Reljić i Guenter Seufert "Spoljni odnosi Evropske unije" Nemački institut za međunarodne odnose i bezbednost (SWP) u Berlinu,